

Anti-pest protocol

Voorwoord

Voor u ligt het anti-pestprotocol van CSBO Aquamarijn. Onze school heeft de veiligheid van de leerlingen en het personeel hoog in het vaandel staan. Pesten past hier natuurlijk niet bij, omdat het die veiligheid juist bedreigt. Wij vinden het dan ook belangrijk om duidelijk te zijn over wat we van pesten vinden en wat we ertegen doen.

De laatste jaren is er gelukkig veel aandacht gekomen voor het tegengaan van pesten. Zo is sinds augustus 2015 de wet Veiligheid op school van kracht, waarmee scholen de opdracht krijgen om de veiligheid zoveel mogelijk te bevorderen door er gericht aandacht aan te besteden. Hierbij wordt 'pesten' expliciet genoemd.

Pesten is jammer genoeg een wijdverbreid verschijnsel. Zo zegt 19.5% van de basisschoolleerlingen wel eens te pesten, 3.5% zegt dit zelfs vaak te doen (Bron: NJI). Op onze school willen we ons gezamenlijk inspannen om pesten zoveel mogelijk te voorkomen. Doet het verschijnsel zich toch voor, dan willen we er krachtig tegen optreden.

In het anti-pestprotocol staat beschreven wat we onder pesten verstaan en hoe we handelen als er wordt gepest. Door het protocol te volgen ontstaat een vorm van samenwerking, die de vijfsporenaanpak wordt genoemd.

Op onze school blijven we investeren in een zo veilig mogelijk pedagogisch klimaat, omdat dit naar ons idee een voorwaarde is voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen. Wij hopen dan ook, dat we dit protocol zo weinig mogelijk hoeven te gebruiken. Mocht het toch nodig zijn, dan weet iedereen binnen de school op welke manier er gehandeld moet worden.

Anti-pestprotocol

Het anti-pestprotocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. Op de groepsouderavond/ kennismakingsavond aan het begin van ieder schooljaar zal het pestprotocol aan de orde worden gesteld.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet in een keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Er is geen sprake van toevallig gedrag. De pester heeft duidelijk de bedoeling om de ander pijn te doen of te vernederen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig; hij of zij is onzeker en bang.

Dus:

Plagen

1. Er is sprake van een incident
2. Kortdurend/eenmalig
3. Bijna of geheel gelijke macht
4. Geen blijvende schade

Pesten

1. Intentioneel: Er is geen sprake van toevallig gedrag, de pester heeft duidelijk de bedoeling om de ander pijn te doen of te vernederen.
2. Langere periode
3. Machtsverschil: ongelijk verdeelde macht
4. Psychische en/of lichamelijke schade

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal

- Schelden, kleineren: “Viespeuk, etterbak, mietje, homo” enz.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Uiting via tekstberichtjes: Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.
- Bedreigen: “Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.”

Fysiek

- Slachtoffer pijn doen: trekken, duwen of zelfs spugen, schoppen en laten struikelen, Krabben, bijten en haren trekken.
- Intimidatie:
Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen.
Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.
- Bedreigen: “Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.”
- Spullen kapot of onbruikbaar maken:
Boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.
- Stelen van het slachtoffer:
Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Dwingen:
Dwingen om geld of spullen af te geven
Afdwingen om iets voor de pester te doen
Dwingen om met een andere persoon te vechten

Emotioneel

- De ander publiekelijk een slecht gevoel geven
- Vernederen:
”Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen”.
- Belachelijk maken: uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Buitensluiten:
Het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.

Relationeel

- Stoken in vriendschappen.
- Roddels verspreiden, iemand een slechte naam bezorgen.
- Privé-informatie/ geheimen openbaren

Vormen van digitaal pesten

Digitaal pesten is een manier van pesten die veel vormen kan aannemen. Het vindt plaats via o.a. WhatsApp, sms, Facebook (Messenger), Instagram, Snapchat, Twitter en andere interactieve spelletjes.

Vormen

- **Buitensluiten:** Er wordt iemand publiekelijk onder de neus gewreven dat hij niet tot een groepje behoort. Dit kan zelfs zonder dat de persoon met naam en toenaam wordt genoemd.
- **Roddels** verspreiden, iemand een slechte naam bezorgen
- **Iemand belachelijk maken**
- **Iemand beledigen**
- **Schelden:** via Facebook of Twitter krijgt iemand allerlei verwensingen naar zijn hoofd.
- **Bedreigen:** “morgen ga ik je flink te grazen nemen”
- **Ongevraagd publiceren van foto's of filmpjes:** jongeren filmen en fotograferen elkaar dagelijks, gevraagd of ongevraagd. In peestsituaties worden de beelden op een vervelende manier gebruikt bijv. een foto wordt gefotoshopt (Hitlersnorretje) en op een site geplaatst.
- **Trolling:** bewust iemand provoceren of choqueren om reacties uit te lokken. Dit gebeurt meestal uit verveling of amusement. Bijv. “Echt boeiend hoor, die zieke opa met kanker. Hebben jullie gisteren die knokfilm nog gezien? Lachen man.” Boze en geschokte reacties worden als beloning gezien.
- **Nepaccounts aanmaken:** Jongeren maken een profiel aan op een sociale website en gebruiken daarvoor de gegevens en foto van een ander persoon.
- **Diefstal:** Bijv. wachtwoorden stelen en misbruiken of een account van iemand hacken en credits (zijn soms geld waard) stelen.
- **Sexting:** Het verspreiden van seksueel getinte berichten, foto's of filmpjes.
- **Webcamseks:** Jongeren, meestal meisjes, worden overgehaald om voor de webcam seksueel getinte handelingen te verrichten. De beelden worden opgenomen en gebruikt voor chantage.

De betrokkenen

• Het gepeste kind

Van oudsher wordt gedacht dat bepaalde gedragskenmerken van leerlingen pestgedrag uitlokken, bijv. seksuele voorkeur of het dragen van een bril. Deze gedachte is deels achterhaald. Iedereen kan slachtoffer worden van pestgedrag. Sommige kinderen hebben wel een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze hebben weinig zelfvertrouwen en ze hebben niet voldoende sociale vaardigheden om voor zichzelf op te komen of problemen op te lossen. De sociale status in de klas is laag. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Er zijn ook kinderen die gepest worden, omdat ze in sociale contacten vaak de neiging hebben om te overreageren. Ze hebben moeite om hun gedrag en emoties te reguleren. Ze worden als vervelend en provocerend gezien. In plaats van bijv. weg te lopen tijdens een pestincident richten ze, door hun opvallende gedrag, onbedoeld de focus van de pester op zich.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen. Leeftijdsgenootjes zijn namelijk bang om ook gepest te worden en gaan daarom geen relatie aan. De gepeste kinderen kunnen soms beter met volwassenen opschieten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

- **De pesters**

Pesters met een hoge status

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. “Wie maakt mij wat?” staat met grote letters op het voorhoofd geschreven.

Pesters met een lage status

Deze pesters zoeken contact met de populaire leerlingen die pesten. Deze vriendschap is bedoeld om de eigen status te verhogen. Ze pesten om anderen te imponeren of ze pesten in opdracht van degene die hoger in de hiërarchie staat.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten doet pesten”.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om op lange termijn vriendjes te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

- **Meelopers en de omstanders**

In peestsituaties draait het niet alleen om pesters en slachtoffers. Er zijn ook leerlingen die toekijken, aanmoedigen of het pestgedrag veroordelen. Dit zijn de zogenaamde omstanders (de zwijgende middengroep).

Meelopers

Meelopers doen actief mee met de pester: ze slaan, schoppen en vernederen het slachtoffer. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie. Ze willen dan hun eigen status vergroten.

Verdedigers

Verdedigers kiezen de kant van het slachtoffer. Ze treden actief op tegen daders of ze troosten het slachtoffer nadat het pesten heeft plaatsgevonden. Bij de laatste actie is de kans dat de verdediger zelf gepest wordt kleiner.

De kracht van de groep is hierbij heel belangrijk. Zij zijn in staat om het pesten te stoppen. Uit onderzoek blijkt dat als omstanders het pesten sterk afkeuren en dat ook aan de pester laten blijken, in de helft van de gevallen het pesten heel snel stopt.

Buitenstaanders/zwijgers

Buitenstaanders/zwijgers blijven passief tijdens pestgedrag. Ze kijken toe of weg, maar grijpen niet in. Door hun gedrag belonen ze in feite de dader: het is goed wat je doet, we grijpen niet in. Deze leerlingen durven vaak niet in te grijpen omdat ze bang zijn het nieuwe slachtoffer te worden. Soms hebben deze leerlingen gewoon ook geen zin in “gedoe” of “drama”.

Aanmoedigers

Aanmoedigers doen niet actief mee met het pesten, maar door hun lichaamstaal, kreten of gelach moedigen ze de pester aan om door te gaan. Sommigen gaan het voorval filmen en het filmpje op internet plaatsen. Veel leerlingen hebben de neiging om het pestgedrag goed te praten of te normaliseren.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan erin nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waarvoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden.

In de directe omgeving van het kind

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De slogan: "Ach, iedereen is weleens gepest, u toch ook?", geeft de visie van sommige ouders op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Signalen van pesten

- Vaker afwezig en de kinderen gaan niet graag naar school
- Er zijn regelmatig opstootjes, vechtpartijtjes
- Het kind zoekt veel veiligheid
- Het kind is vaak alleen
- Het kind is gestrest/ongelukkig
- Het kind is schichtig
- Het kind wordt vaak als laatste gekozen
- Het kind is vaak zijn spullen kwijt of de spullen zijn kapot
- De schoolprestaties gaan achteruit
- Kinderen krijgen vaak een bijnaam
- Mikpunt van grapjes
- Lichamelijke klachten
- Sfeer in de klas is niet goed

Elke leerkracht heeft de Signaalkaart Pesten (Apemanagement) in de groepsmap.

Uitgangspunten bij ons anti-pest protocol

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: directie, personeel, ouders, leerlingen (gepeste kinderen, pesters, en de omstanders). Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de omstanders.
- De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
- De school heeft een anti-pest coördinator aangesteld, die het aanspreekpunt is bij pesten en leerkrachten hierbij ondersteunt.
- Leerkrachten moeten tijdig pestgedrag kunnen herkennen. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
- Dit anti-pestprotocol wordt door het hele team, de MR en de ouderraad onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden. Weigert de school of een personeelslid het probleem aan te pakken, gebeurt dit op onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig, die het probleem onderzoekt en het bevoegd gezag adviseert over de te nemen maatregelen. Eventueel kan deze vertrouwenspersoon, op verzoek van de ouder(s) van het gepeste kind, een klacht indienen bij de klachtencommissie, die het probleem onderzoekt en het bevoegd gezag adviseert over de te nemen maatregelen.

De inhoud van het anti-pestprotocol

Het anti-pest protocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

CSBO Aquamarijn wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen

- Er is in alle pauzes en vanaf een kwartier voor schooltijd tot tien minuten na schooltijd toezicht op de pleinen en bij de uitgangen van de school. De plein- of deurwachten zijn attent op pesten en treden op overeenkomstig de afspraken in dit protocol.
- De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk, o.a. aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf de middenbouw worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken.
- In het begin van het schooljaar wordt in elke groep veel aandacht besteed aan groepsvorming. Hierdoor wordt een veilige groep gevormd.
- In oktober wordt het sociogram afgenomen. Door het afnemen van een sociogram krijg je zicht op het groepsproces en de verschillende rollen daarin. Als je kennis hebt van de verschillende hiërarchische posities in de groep, dan kan er snel actie ondernomen worden als een leerling door zijn positie in de groep hinder ondervindt in zijn dagelijks functioneren. M.b.v. het sociogram kan er vastgesteld worden welke leerling(en) buitengesloten worden. Hier kan dan, indien noodzakelijk, op een adequate manier op ingespeeld worden door het inzetten van interventies in het Groepsplan gedrag preventieniveau 2.
- De methode Kwink, voor SEL, wordt schoolbreed gehanteerd. Kwink kent een groep brede, preventieve aanpak en voorkomt verstorend gedrag en pesten. Vroegtijdige signalering, gevolgd door snelle, lichte maatregelen en interventies voorkomt “reparatie” achteraf. Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. Kwink leert kinderen om elkaar op een positieve manier aan te spreken op hun gedrag.
- Twee keer per jaar wordt er middels een projectweek aandacht aan het thema pesten besteed. We noemen dit de Week van Goed Gedrag.
- Indien de leerkracht aanleiding daar toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek.
- Van de gesprekken rond pesten waar de anti-pest coördinator bij betrokken is, worden aantekeningen gemaakt in het LVS (memo) van zowel de pester als van het slachtoffer. Daarnaast is er een pestincidentenmap voor de gevallen waar de anti-pestcoördinator nog niet bij betrokken is geweest (Aquamarijn/schoolorganisatie/pestincidenten).

Repressieve maatregelen/stappenplan

1.
 - Leerkracht bespreekt het met de betrokken kinderen. Regelmatig dit gesprek herhalen.
 - Anti-pest coördinator op de hoogte stellen.
 - Aantekeningen maken in LVS pester en slachtoffer.
2.
 - Bij herhaald pestgedrag: gesprek op school met ouders en pester.
 - Eind van het gesprek: afspraken doorspreken en vastleggen. Ook sancties bespreken.
 - Directeur op de hoogte brengen.
 - Afspraken en gesprek ouders verwerken in leerlingdossier onder memo.
3.
 - Probleem blijft zich herhalen: leerkracht meldt het aan de directeur.
 - Overhandigen gedocumenteerd protocol: data gebeurtenissen, data en inhoud van de gevoerde gesprekken, vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
4.
 - Directeur roept ouders op voor gesprek, eventueel met kind erbij.
 - Gaat gesprek aan m.b.v. het opgebouwde archief uit het digitale dossier en vult dit aan.
5.
 - Als het gedrag niet verbetert, bijv. verwijzing naar schoolpsycholoog of externe instantie.
 - Blijven documenteren, ook in het verslag leerlingbespreking en in de memo.
6.
 - Pestgedrag verbetert niet, en/of ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem op te pakken: overgaan tot bijzondere maatregelen zoals bijv. isoleren van de pester of schorsen met een maximum van drie dagen.

De concrete pedagogische invulling als handvat van het anti-pest protocol

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te volgen hoe de casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen. Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen vanuit de school.

Indien bij pestprobleem blijkt, dat de leerling het niet aan de leerkracht durft te vertellen, dan kan een kind naar de anti-pest coördinator gaan. Deze persoon bespreekt het probleem vervolgens met de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken moet maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt zwaar en ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers. Pesten vraagt een groepsbrede aanpak

Anti-pestprotocol

De vijfsporenaanpak

Het protocol is gebaseerd op de vijfsporenaanpak:

1. Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op alerte zorg vanuit de school. Naast het vóórkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt achtereenvolgens door:

- Gesprekken met de leerkracht en/of de anti-pest coördinator van de school. Het kind wordt serieus genomen. Bij het volgen van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook op vaste momenten een gesprek te hebben, waarin het kind gevraagd wordt naar de vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt een “vertelschriftje”, dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de nare ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.

2. Hulp aan de pester

De pesters hebben in onze pedagogische visie ook recht op hulp, zij zijn kennelijk niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek vanuit het protocol waarin zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. Er wordt een schriftelijk verslagje van gemaakt. Een duidelijk afspraak voor een vervolggesprek op termijn ongeacht de ontwikkelingen en welke straf er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld, zodat al het personeel alert kan reageren.
- De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind.
- Van alle gesprekken met de pester en / of ouders worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling, waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.
- Als het pestgedrag blijft voortduren roept de school de hulp intern in van de directeur. Indien dit alles niet leidt tot een verbetering zal de ouders geadviseerd worden extern te kijken naar hulp vanuit de jeugdhulpverlening. Blijft verbetering uit, dan zet de school een procedure op gang voor plaatsing op een andere school.

3. Hulp aan de meelopers en de omstanders.

De omstanders zijn van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze groep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

4.Hulp aan het personeel

Het personeel beschikt over voldoende informatie over pesten, zoals signalen, oorzaken, gevolgen en concrete (preventieve en repressieve) aanpakmogelijkheden. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk gerealiseerd kan worden.

5. Hulp aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

1. De ouders van de omstanders moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden, waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.
2. Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

De belangrijkste regel bij pesten:

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheimhouden!!

Als je gepest wordt...

Stop is Stop!

Wanneer er vervelende dingen gebeuren, zeg je achtereenvolgens:

Stop! Hou op! Ik vind dit niet leuk.

Heb je me niet gehoord? Hou ermee op, dit wil ik niet.

Als je nu niet ophoudt ga ik naar de juf of meester.

Je gaat naar de juf of meester.

De andere gouden regels vanuit het anti-pestprotocol:

1. Zeg aardige dingen tegen elkaar.
2. Zeg geen vervelende dingen over iemands huidskleur of uiterlijk.
3. Accepteer ieder kind zoals hij of zij is.
4. Iedereen hoort erbij.
5. Vraag eerst om toestemming als je iets van een ander wilt lenen.
6. Zeg geen scheldwoorden tegen een ander en verzin geen bijnamen.
7. Lachen is fijn, uitlachen doet pijn.
8. Zeg geen bedreigende dingen tegen elkaar en doe elkaar geen pijn.
9. Hou je afzijdig van een ruzie. Heb je zelf ruzie, praat het uit. Lukt dat niet dan kun je de pleinwacht erbij halen.
10. Als je ziet dat een kind gepest wordt, vertel het aan de pleinwacht of aan je juf of meester. Dat is *geen* klikken!